

JAARVERSLAG
EDUCATIEVE NATUURTUIN
GOFFERT 2020

VOORWOORD

Voor iedereen, en dus ook voor de Natuurtuin, was 2020 door corona een raar jaar. Het hele land raakte ontregeld. Scholen gingen tijdelijk dicht, weer open en weer dicht, de horeca ging nog veel langer op slot, in de zorg moesten alle zeilen bijgezet worden. In de Natuurtuin moesten we ons aanpassen aan de nieuwe realiteit. In het voorjaar bleven de schoolklassen weg. Gelukkig keerden de scholen in het najaar wel terug, maar we bereikten veel minder schoolklassen dan andere jaren. De beroepskracht en alle vrijwilligers bij de Natuurtuin verdienen een groot compliment voor de wijze waarop de corona-perikelen het hoofd zijn geboden. Iedereen heeft zijn/haar best gedaan en er is ondanks de beperkingen heel veel werk verzet dit jaar. Daarbij was er veel aandacht voor de coronamaatregelen, zodat het voor iedereen veilig bleef in de Natuurtuin.

In dit jaarverslag wordt zoals ieder jaar verslag gedaan van de belangrijkste activiteiten en ontwikkelingen binnen de Natuurtuin. De financiële positie van de Natuurtuin vraagt extra aandacht. Het bestuur heeft besloten om in 2021 stevig in te gaan zetten op het werven van donateurs en sponsors. Allerlei kosten zijn in de loop der jaren gestegen, al was het maar simpelweg door de inflatie. De subsidie die we krijgen voor het onderhoud is echter al jaren hetzelfde en stijgt niet mee. Dat gaat steeds meer knellen. En als er een keer extra kosten zijn, door vandalisme of een onvoorziene uitgave, dan kunnen we dat nauwelijks redden. Om alles te kunnen blijven doen wat we belangrijk vinden, moeten we extra inkomsten genereren. Voor onze continuïteit is het ook goed om minder afhankelijk te zijn van alleen gemeentelijke subsidies. In 2021 gaan we aan de slag met het werven van donateurs en sponsors. Als iemand die dit jaarverslag leest een bijdrage wil leveren of ideeën of suggesties voor fondsenwerving heeft, laat het ons dan weten via mailadres: info@natuurtuingoffert.nl

We gaan 2021 in met nog steeds een lockdown. Laten we hopen dat er door de start met de vaccinaties in 2021 weer meer kan dan in 2020. Want we hebben de schoolklassen enorm gemist in onze mooie Educatieve Natuurtuin.

Stijn Verbruggen

Voorzitter

DE WERKORGANISATIE EN UITVOERING

De educatieve natuurtuin is een vrijwilligersorganisatie met als doel natuureducatie voor leerlingen/scholieren en volwassenen. De taken van de ruim 40 vrijwilligers zijn verdeeld over een bestuur, een coördinatieteam en uitvoerende vrijwilligers. Er is één betaalde medewerker.

Bestuur per 31 december 2020

Stijn Verbruggen (voorzitter)

Pietie van den Berg (penningmeester)

Jos van Kuijk (secretaris)

Peter Engelhard (bestuurslid)

Lieke Honée (bestuurslid)

Nico van der Poel (bestuurslid)

Coördinatieteam per 31 december 2020

Marleen de Kever, namens kernteam educatie met Saskia Verschuren, Marijke van Meekeren en Lianke Breekland

Marja Luyben (coördinator onderhoud)

Miek Schellekens (coördinator kruiden- en bloementuin)

Louis van der Heijden (medewerker productontwikkeling)

Mari-José Jeuken (coördinator organisatie en administratie)

Totale inzet van vrijwilligers verdeeld over de onderdelen.

Onderdeel	Totaal	man	vrouw
Educatie	8	2	6
Onderhoud	15	9	6
Kruiden- en bloemen	8		8
Algemene taken (o.a. administratie, organisatie, website, nieuwsbrief)	3	1	2
Coördinatieteam	5	1	4
Bestuur	6	4	2
Totaal	45	17	28

Daarnaast zijn er een tiental mensen, die hand- en spandiensten verrichten.

Het bestuur vergaderde dit jaar 9 keer. Per week is er op woensdag coördinatorenoverleg.

Dit wordt steeds bijgewoond door een aantal wisselende bestuursleden. De vrijwilligersgroepen onderhoud en kruiden- en bloementuin werken op vaste dagen/tijdstippen. De educatieve vrijwilligers verzorgen de excursies/lessen op afspraak.

De natuurtuin is alle dagen van de week open voor het publiek. Vierdagen per week is de betaalde medewerker productontwikkeling aanwezig in het gebouw.

De binnenruimte van de Natuurtuin is ook gebruikt door de Imkervereniging (voor o.a. de imkerkursus). IVN heeft o.a. in onze tuin een bomencursus aangeboden, maar heeft vanwege corona deze na de eerste bijeenkomst moeten stoppen. In tegenstelling tot andere jaren zijn er vanwege corona dit jaar nauwelijks excursies (vogels, nachtvlinders, spinnen, bijen, etc.) voor kinderen en volwassenen geweest.

De vrienden van de Natuurtuin, sponsoren en andere belangstellenden zijn via de digitale *nieuwsbrief* (ook op website) die om de 6 tot 8 weken verschijnt op de hoogte gebracht van de activiteiten en het reilen en zeilen van de Natuurtuin. Om vrijwilligers die al lang in de Natuurtuin werken in het zonnetje te zetten, waren er korte interviews met hen in de nieuwsbrief.

Facebook wordt steeds vaker gebruikt en er is een toename van volgers en 'vind ik leuk' reacties. Onze berichten worden ook gedeeld door o.a. de Kinderboerderij en het wijkblad Hart van Nijmegen. Ook hierdoor stijgt ons bereik. *Instagram* is voor ons dit jaar een nieuw medium. Door diverse personen aangeleverde foto's worden hierop geplaatst. Er zijn inmiddels 230 volgers en op Twitter 371 volgers.

In 2020 is er verder gewerkt aan de vernieuwing en verbetering van de *wedsite* en is een aanzet gegeven voor een intern smoelenboek. Beide zaken kosten meer tijd dan verwacht. We weten wat we willen maar de realisatie laat nog op zich wachten.

Er is begin dit jaar een nieuwe *folder* uitgebracht. Deze wordt uitgereikt bij publieksactiviteiten.

Ondanks corona zijn de werkzaamheden in de Natuurtuin - onderhoud, kruiden- en bloementuin, coördinatoren en bestuur - onder gepaste maatregelen gewoon doorgegaan. Wat betreft de educatie aan leerlingen/scholieren hebben we helaas alleen in het najaar lessen kunnen verzorgen.

De brandveiligheid en de inbraakpreventie zijn nadrukkelijk punten van aandacht geweest en verbetering van electrasystemen en gebruik ervan en mobiele meldingen zijn hiervan het resultaat. Ook de ICT-voorzieningen, licenties en het gebruik ervan zijn onder de loep

genomen. Stabiliteit, continuïteit en veiligheid (o.a. opslag en privacy) vormen de belangrijkste redenen hiervoor.

Er is kennis gemaakt met de nieuwe asset-manager (Juliëtte Jorna) van de Gemeente Nijmegen. Een prettige kennismaking en een noodzakelijk gesprek. Met haar is o. a. gesproken over de voortdurende stijging van de kosten gekoppeld aan onze huisvesting en over de niet geïndexeerde onderhoudssubsidie die we van de Gemeente Nijmegen ontvangen. De verhouding tussen de Gemeente en de Natuurtuin wat betreft het gebouw is een belangrijk aandachtspunt, ook voor de toekomst.

De financiële situatie van de Natuurtuin is minder goed dan deze geweest is. We hebben vooral in moeten teren op onze buffer, o.a. vanwege investering voor beregening. Dit is mede de reden dat we in 2020 zijn gestart met het opstellen van beleid en het ondernemen van concrete activiteiten om de vrienden en sponsors meer (ook financieel) aan de Natuurtuin te binden.

Eind december hebben we ook alweer vanwege corona in alle stilte afscheid genomen (pensionering) van Louis van der Heijden, onze vaste medewerker productontwikkeling. Zo gauw als mogelijk zullen we op gepaste wijze meer aandacht aan dit vertrek schenken en ook anderen daarbij betrekken.

Half 2020 zijn we begonnen met het opstellen van een profiel voor een nieuwe medewerker en is de werving gestart. Meer dan 100 reacties kregen we. Eind november is met Niels Kerstes als Medewerker Natuureducatie een contract getekend ingaande op 1 januari 2021. We hopen met Niels onze educatieve activiteiten voort te zetten en zo mogelijk uit te breiden.

EDUCATIE

Alleen in het najaar hebben we leerlingen van 15 klassen met leerlingen van basisscholen kunnen ontvangen. In totaal 407 leerlingen. In vergelijking met de afgelopen jaren is dit een fractie van het jaarlijks gemiddelde (2750 leerlingen per jaar). Door corona hebben alle scholen/groepen (ongeveer 80) in het voorjaar hun excursies afgezegd.

Het aantal educatievrijwilligers is met een persoon uitgebreid. Er zijn er nu 8. Er staan nog enkele personen op de wachtlijst voor educatie. Vanwege ziekte van onze vaste coördinator educatie zijn haar taken overgenomen door een klein team, dat regelmatig overleg voerde.

Het hele team heeft op 18 februari deelgenomen aan een workshop voor vrijwilligers bij de Bastei. De training ging over didactiek en groepsdynamica en werd verzorgd door Saskia Verwers.

Al vrij snel in het voorjaar is een corona-protocol opgesteld dat in de praktijk goed werkbaar bleek voor alle activiteiten in de Natuurtuin. Afstand houden tot leerlingen en ouders was soms lastig. Alle vrijwilligers hebben uitleg gekregen over de nieuwe les biomimicry door Marion v.d. Steen. Helaas is de les vanwege corona nog niet in de praktijk gegeven.

PRODUCTONTWIKKELING

De nadruk heeft gelegen op vernieuwing van de lessen voor de middenbouw. De Waterles en de Bijenles waren gereed voor try-outs maar deze konden vanwege corona niet uitgevoerd worden. Hetzelfde geldt eigenlijk ook voor de Insectenles. Verder is de Waterles voor de bovenbouw aangepast zodat leerlingen zelfstandiger kunnen werken en gegevens digitaal kunnen inzetten. Ook is er een powerpoint ter voorbereiding op de les ontwikkeld. De Akkerbouwles voor de middenbouw heeft een upgrade gekregen naar de bovenbouw en is breder van opzet gemaakt zodat alle seizoenen en activiteiten daarin meegenomen worden. Alweer vanwege corona hebben we nog geen scholen kunnen interesseren voor deze uitbreiding.

Een nieuwe les - biomimicry is in samenwerking met Marion v.d. Steen ontwikkeld en in roulatie gebracht.

Om kinderen ook tijdens de coronatijd te interesseren voor de natuur is een speurtocht met opdrachten ontwikkeld die ouders via de website konden downloaden en vervolgens in de Natuurtuin op eigen houtje konden volgen.

ONDERHOUD.

Ondanks corona zijn de 16 onderhoudsvrijwilligers elke week in de tuin bezig geweest. Dit wel steeds binnen de door de overheid gestelde grenzen van afstand en aantal personen.

De snoeidag in februari vond plaats bij schitterend weer. Er zijn 4 dode naaldbomen weggehaald en restanten van de neergestorte hemelboom bij de vorige storm zijn verwijderd. De houtril achter de bijenstand is versterkt en verbeterd. Snoeiafval kunnen we nu beter kwijt.

Het jaarlijkse NL-doet - waarvoor de burgemeester en twee wethouders zich hadden aangemeld - kon helaas op het laatste moment geen doorgang vinden. Ook scholing en de begeleiding van vrijwilligers is vanwege corona en persoonlijke omstandigheden minder aan bod gekomen.

In het najaar is de Natuurwerkdagvariant 2020 gehouden door eigen vrijwilligers met medewerking van de werkgroep Praktisch Natuurbeheer van het IVN. Zij hebben in vier dagen het gehele moeras schoongemaakt. Op ingenieuze wijze is de lisdodde vanuit alle plekken van de vijver met behulp van een vlot naar de kant gevaren.

Een verkregen keuken is aangepast en geplaatst. Ook is het electrasysteem op diverse punten verbeterd en veiliger gemaakt. Op het einde van het jaar heeft de onderhoudsploeg de jaarlijkse schoonmaakdag gehouden, zodat we in 2021 met een fris huis kunnen beginnen.

Intern is het hele beheerplan doorgelopen en is dit plan op een aantal punten aangepast. In de tuin is de Stinzenhoek goed aangepakt en opnieuw ingeplant. Het pad bij de muur is volledig vernieuwd.

Met een gedeeltelijk door de provincie Gelderland verschaftte subsidie is een beregeningssysteem aangelegd. Dit was hard nodig vanwege de steeds groter wordende droogte. In dit kader zijn ook gietranden om bomen geplaatst, zijn spuitmonden aangelegd en zijn waterslangen ingegraven.

Helaas is in december ons prachtige informatiebord bij de ingang vernield. Het is niet meer te repareren.

Vaste contacten zijn er met de Whatsapp groep Veiligheid: alle organisaties in het Goffertpark (kinderboerderij, Mr Panda, zwembad, jeux de boulevereniging en het Rijks). Doel is om met elkaar en in samenwerking met de politie, jongerenwerk en bureau toezicht te houden en op de hoogte te blijven van opmerkelijke situaties. Eenmaal per jaar is er overleg op het politiebureau.

Met de Gemeente Nijmegen/wijkbeheer zijn er goede afspraken over zwerfvuil, over de levering van compost en houtsnippers en over de afvoer van groenafval. In de regel verlopen deze contacten goed.

KRUIDEN- EN BLOEMENTUIN

Acht vrouwen werken in de kruiden- en bloementuin. De enige man in deze groep heeft betaald werk gevonden en is vertrokken. De groep is aanwezig op dinsdagmorgen. De samenwerking in de groep is goed, men voelt zich prettig en ondanks corona is er gewoon (met afstand en in kleine groepen) doorgewerkt. De werkverdeling tussen bloemen- en kruidentuin en over de verschillende taken wordt positief ervaren en werkt goed. Jaarlijks is er een evaluatiegesprek, evenals een jaarlijks uitje (dit jaar naar Immenhof).

In het begin van de *kruidentuin* is door de groep onderhoud een infopaneel en bij elk perk een steen met belangrijkste kruiden geplaatst. Er is een inventarisatie en overzicht gemaakt van aanwezige kruiden. Mede op basis hiervan worden nieuwe planten besteld. Door corona hebben een aantal zaken minder aandacht kunnen krijgen zoals: scholing plantenkennis en theeproductie.

Insectenbed

Aantrekkelijk voor insecten. Enerzijds voor de bevruchting. Insecten zijn óp zoek naar nectar en stuifmeel (voedsel). Zij worden gelokt door geur, kleur of vorm om de bestuiving tot stand te brengen. Anderzijds om als gastheer te dienen. Sommige insecten hebben een speciale voorkeur voor een plant om de eitjes op af te zetten. Zo'n plant heet 'waardplant'.

Plantsoorten:

Look-zonder-look (oranjetip), Knopig helmkruid (helmkruidvlinder), Koninginnekruid (vlinders), Betonie (grasmotje), Cichorei (zwerfstreepmotje), Kaardenbol

De *bloementuin* is opnieuw ingedeeld en heeft meer vast planten gekregen, de borders zijn vergroot en de paden zijn kleiner gemaakt. veel planten zijn gehandhaafd en andere zijn toegevoegd

kokardebloem
werken in de
positieve
ontvangen
bezoekers
Vanwege
Kinderboerderij
bloemenverkoop
geweest.

zoals duizendschoon,
en fijnstraal. Bij het
bloementuin zijn veel
reacties en complimenten
van wandelaars en
van de Kinderboerderij.
sluiting van de
door corona is de
dit jaar minder succesvol

ORGANISATORISCHE EN ADMINISTRATIEVE ONDERSTEUNING

De eerste twee maanden van 2020 verliepen "normaal", elke week aanwezig zijn bij het CO en notulering en elke twee weken werkoverleg (o.a. tijdsplanning bewaken, mutaties adressen, draaiboeken) met bestuursleden. Daarna sloeg Corona toe. Tot aan de zomer zijn er vrijwel geen CO's meer geweest. Hierdoor waren er minder administratieve zaken. Het invoeren van de boekhouding heeft gewoon doorgang gevonden. Het werkoverleg met bestuursleden na het CO is in deze periode verminderd.

Na de zomervakantie is het CO weer opgestart, was daar het Oogstfeest (overleg met Kinderboerderij, notulering) en zijn alle administratieve zaken weer opgepakt. Met behulp

van een vrijwilliger ICT is geregeld dat de email vanaf thuis bekeken en beantwoord kon worden. Dit verhoogt de bereikbaarheid van de natuurtuin.

De vernieuwing van de website verliep zoals eerder gemeld stroef. We hebben duidelijk voor ogen wat we aangepast willen hebben op de website. Dat staat ook op papier. Maar de uitvoering op de website is blijven liggen. De vrijwilliger ICT zal de aanpassingen op de huidige website doorvoeren. Daarna moet de omzetting naar de nieuwe website nog plaatsvinden. Daarnaast is Facebook beheerd.

Qua organisatie was 2020 een mager jaar, omdat door corona alle publieksactiviteiten zijn afgelast (behalve het oogstfeest). De al eerder gemaakte draaiboeken bleven in de kast.

PUBLIEKSACTIVITEITEN

Er lag een druk activiteitenprogramma voor 2020: twee keer een middag met educatie met kinderen en veel verschillende excursies en workshops. Vanaf maart moesten we echter de ene na de andere activiteit annuleren vanwege de Corona-pandemie. Dit waren: Kip Kakel voor de kinderen, de vogelexcursie, de nachtvlinderexcursie, de spinnenexcursie, de concertavond van de Canisiusband en een nachtextcursie naar vleermuizen. Ook de geprogrammeerde workshops over natuurfotografie met de smartphone konden niet doorgaan. De oogstdag - die wel doorging - was begin september, met veel preventieve afspraken i.v.m. corona en dankzij de samenwerking met de Kinderboerderij en Mr. Panda (zie verderop).

SAMENWERKING

Samenwerking met de Kinderboerderij

Met de Kinderboerderij is de samenwerking op de oude voet voortgezet: daar worden o.a. onze bloemboeketten en kruidentheezakjes verkocht. De afspraken voor het sproeien van de bloementuin en de verwijzingen op websites zijn gecontinueerd.

Er is dit jaar minder overlegd omdat de gezamenlijke activiteit van Kip Kakel niet door kon gaan. Voor de oogstdag is er wel frequent overlegd, m.n. ook over de maatregelen om alles op afstand te doen. We besloten met inschrijvingen te werken en dankzij de site van onze buurman, restaurant Mr. Panda, konden we zelfs met een precies rooster werken. Dit rooster is ook op de middag bewaakt. Dankzij deze structuur konden 30 gezinnen met kinderen leren over het oogsten en genieten van een pannenkoek en gepofte aardappel. Er waren veel enthousiaste reacties.

Samenwerking met restaurant Mr. Panda.

Genoemde ervaring was aanleiding om met het restaurant te praten over mogelijke verdere samenwerking. Dit ook al omdat we naaste burens zijn. De intentie is uitgesproken om vaker contact te zoeken. Op dit moment zijn er nog weinig afspraken te maken omdat eerst de corona-maatregelen voor de horeca opgeheven zouden moeten worden. De Natuurtuin wil graag betrokken worden bij een groepsoverleg over bekendheid van het Goffertpark en daar werkende organisaties. Een eigen site is een mogelijkheid. In het lokale veiligheidsoverleg is er met het oog op o.a. vandalisme ook al contact met Mr Panda.

Samenwerking met de imkers.

De imkers hebben een jaarverslag gemaakt en dit is besproken met ons (via Zoom). Voor de bijen was het alweer geen makkelijk jaar. Door de vroege droogte was de bloei veel minder en was er minder nectar te halen. Er kon geen honing geoogst worden. Uiteindelijk zijn twee volken de winter in gegaan.

De communicatie met de imkers via mail en app verloopt nu goed. Er zijn afspraken gemaakt zodat we elkaar - indien nodig - snel kunnen bereiken. De imkers hebben het rooster van de lessen met klassen kinderen gekregen. Een vrijwilliger educatie kan een keer meekijken bij verzorging van de bijen.

Gesproken is over uitbreiding naar in ieder geval drie volken en we gaan samen kijken naar bijenzorg in een warrè kast en de mogelijkheden voor educatie bij de heemtuin Malden. Ook zijn we geïnteresseerd in hoe de zorg voor buckfast bijen verloopt bij de Immenhof in Molenhoek. Verder is afgesproken dat de vloer in het bijenverblijf opnieuw wordt geëgaliseerd.

Stedelijk overleg natuureducatie o.l.v. de Bastei (GEO-overleg)

Er was dit jaar één bestuurlijk overleg via zoom. Er is afgesproken meer bij elkaar naar de inhoud van de lessen te kijken, met mogelijk een betere afstemming tussen educatieorganisaties in de toekomst. Daarbij te bepalen waar elke organisatie in uitblinkt. NME de Bastei organiseert in 2021 een workshop voor enkele educatiemedewerkers per organisatie over aansluiting bij lesprogramma's van basisscholen.

Ook de gemiste vergoeding voor lessen die door corona in het voorjaar niet door konden gaan, was punt van overleg. Gelukkig zijn de aangevraagde lessen door de gemeente wel vergoed, zodat er wat dit betreft geen gat in onze begroting ontstond. De Bastei heeft verder in overleg met de gemeente bereikt dat de bezuiniging voor haar natuureducatie-activiteiten in de meerjarenbegroting voor de helft is teruggedraaid.

Zoals reeds vermeld organiseerde de Bastei in februari een scholing voor alle educatiemedewerkers. Het ging over de presentatie voor groepen. Onze vrijwilligers waren met velen aanwezig en vonden het zeer leerzaam

Nijmegen, 1 februari 2021

Educatieve Natuurtuin Goffert,
Goffertweg 19, Nijmegen